

SVENSK FISKERITIDSKRIFT

Dr. TH. THORSTEN EKMAN

34: E ÅRG.

1925

HÄFT. 4.

ALMQVIST & WIKSELLS BOKTRYCKERI A.-B.

UPPSALA

Fiskare!

Fiskenät, bodda och obodda, **notslingar**, ävensom **ryssjor** och **mjärdar** köpas bäst och billigast från vår gamla, välkända fabrik.

Första pris vid alla besökta utställningar, däribland guldmedaljer i London, Göteborg, Malmö, Stockholm och Bergen. Friskurant gratis och franko.

SVENSKA FISKREDSKAPSAKTIEBOLAGET - STOCKHOLM

STRÖMMINGSBURKAR

blanka och dekorerade
för alla inläggningar

Tillverkas av: **Nordiska Bleckemballagefabriken** Införda offert
GEFLE • Telefon 35 09

FÖR FISKET erhålles prima *Notslingar* för Älfisket, *Nät*- och *Nätslingar* till Sill, Strömming, Skarpsill (vassbuk), Spättor, Torsk, Lax samt insjöfisk. Lager av *Krok*, *Revar*, *Fiskgarner* och *Seart Mattvarp*. Prima nytillverkade *Amerikanska Gummistolar* för Jakt och Fiske. **S. O. Jonassons Nätaffär, Raus.** Telefon Råå 75.

POPPELBARK

oskuren i poster upp till 5,000 kg. för prompt leverans. Svar till *»Poppelbark»*, Svenska Telegrambyråns Annonsavdelning, Malmö.

SKANDINAVISKA KREDITAKTIEBOLAGET

GÖTEBORG

STOCKHOLM

MALMÖ

Avdelningskontor över hela landet

Egna fonder Kr. 182,000,000

Telegrafadress: KREDITBOLAGET

Svensk Fiskeri-Tidskrift

UTGIVARE D:R TH. THORSTEN EKMAN.

FISKERIINTENDENT.

34:e årg.

1925

Häft. 4

LAGFÖRSLAGET OM ÄNDRING AV LAGEN OM RÄTT TILL FISKE.

Kungl. Kammarkollegium har i underdånig skrivelse den 27 augusti 1924 föreslagit dels vissa ändringar i fiskerättslagen och dels åtgärder i syfte, att fisket vid de Kronan tillhöriga lotsverket anslagna holmar och skär på västkusten måtte upplätas till fritt och allmänt begagnande.

Om sistnämnda förslag torde intet annat än gott vara att säga. Däremot torde genomförande av de andra förslagen icke helt och hållet vara ägnade att gagna fiskerinäringen. Beträffande ordalydelsen av ändringsförslagen hänvisas till denna tidskrift häft. 5, 1924.

I § 1 föreslås sådan ändring, att »fast fiskeredskap» får en närmare definition. Med sådan redskap skulle förstås »fiskegård samt annan med pålar eller annorledes vid sjöbotten stadigt fäst redskap, som står på samma ställe längre än 24 timmar och som vittjas där den står utan att upptagas». I gällande lag står: »— — fiskegård, ryssja eller annan fast fiskeredskap». Genom uttrycket »vid sjöbotten stadigt fäst» komma icke ryssjor under alla förhållanden med, och det kan få farliga konsekvenser. Ryssjor kunna nämligen hållas till botten medelst tyngder såsom stenar och dylikt. Antingen får man nog i lagen särskilt nämna ryssjor eller ock välja en mera omfattande definition. I denna tidskrift, häft. 4, 1920, har jag anfört, att jag ansåge att med fast fiskeredskap borde menas sådan redskap, som vid utsättandet avses skola med eller utan vittjning eller genom ombyte med annan redskap för samma slags fångst och oavsett obetydligare platsförflyttning, kvar-

vara på samma fiskeställe under längre tid än 24 timmar. (Möjligen kunde 24 utbytas mot 48 timmar.) Avsikten med lagen torde mera hava varit att förhindra monopolisering för en av en fiskeplats, som borde vara öppen för flera, än att förhindra fiske med redskap, som händelsevis är m. l. m. stadigast fästad. Jag erkänner, att min definition icke är så väl utformad som önskligt vore, men den torde dock visa, vad som med fast fiskeredskap i lagen bör menas.

§ 2 har fått en mycket genomgripande ändring, i det att den enskilda fiskerätten *även* inomskärs skulle begränsas till 180 meter utanför stadigast 2-meters djup. Härigenom har man visserligen vunnit, att § 4 kunnat strykas, och att man kommit ifrån svårigheterna med uttryckena »inom- och utomskärs», »yttre skärgården» och »inre skärgården» samt »å djup», men detta synes mig vara rena bagateller i förhållande till den grundligt ändrade fiskerätten, och de torde nog kunnat övervinnas på annat sätt.

Nu känner jag personligen icke nog väl till förhållandena vid landets kuster i övrigt för att kunna fullt bedöma lagändringens inverkan på fiskeförhållandena utom mitt distrikt — det Östra Fiskeriintendentdistriktet — och nöjer mig därför med att söka klarlägga, huru ändringen skulle verka där. Detta understrykes på förhand, på det att vad jag här skriver ej må uppfattas som om det rörde t. ex. Bohuslän eller Norrland. Det är t. o. m. särskilt Stockholms län, Södermanlands län och Östergötlands län, som jag särskilt tänker på. Förhållandena inom Uppsala och Gotlands län äro mera olika de förstnämnda länen, i synnerhet äro de det vid Gotland. Men även för Uppsala län anser jag, att förslaget skulle medföra mera skada än nytta, och detsamma gäller Gotlands län, ehuru i vida mindre grad.

Jag utgår sålunda från förhållandena i Stockholms, Södermanlands och Östergötlands län. Vid dessa läns kuster är strömmingen den viktigaste fisken; därefter kommer gädda, aborre och några andra bräckvattensfiskar. Beträffande dessa så torde strömmingsbeståndet tåla vid all den fångst som den f. n. är utsatt för och kanske mera, men bräckvattensfiskarna,

gädda, aborre och andra s. k. fjällfiskar torde i regel vara överbeskattade eller stå på gränsen härtill. Det är en väsentlig skillnad mellan den egentliga havsfisken på västkusten, av vilken endast en ringa procent förekommer inomskärs och som för sin fortplantning och förökning knappast kan sägas vara beroende av huru inomskärsfisket bedrivs, och de viktigaste bräckvattensfiskarna, som leka inomskärs och vilkas huvudsakliga stam vistas därstädes. Dessas biologiska förhållanden äro så olika de rena havsfiskarnas, att vad som de senare tåla i decimering genom fiske på intet sätt kan tagas till intäkt för, att de förra skulle tåla detsamma. Få dessa ej den vårdnad och skydd de behöva, så komma, med de fiskemetoder som nu finnas, de tider, då de voro föremål för ett indräktigt fiske, snart att vara en saga blott. Ett fullt effektivt skydd kunna de ej heller få genom lagbestämmelser, om alltför många få tillfälle att idka fiske efter dem, därest ej dessa bestämmelser bliva så drakoniska, att fisket för flertalet fiskande ej längre blir ekonomiskt lönande. Nu är det visserligen sant, att större delen av fjällfisket inomskärs sker på det område, som skulle begränsas utåt av den nya 180-metersgränsen, men dels tages sådan fisk även på djupare vatten och dels komma säkerligen en del för fjällfiske lämpliga grundplatser, som i inomskärsfjärden stiga upp utanför 180-meterslinjen, att bliva exploaterade utan hänsyn till framtiden. Framför allt kommer emellertid omöjligheten av att inomskärs hålla reda på 180-metersgränsen att vålla både skada, svårigheter, klagomål och bråk.

I havsbandet och utom skären är det ej så svårt att dragas med denna gränslinje. Dels är fisket där i allmänhet ej av sådan art, att det i högre grad lockar tjuvfiskare eller att enklare tjuvfiske där spelar avsevärdare roll, dels medgiver strandformationen där lättare en ungefärlig uppskattning av avståndet, och dels äro dessa vatten genom sitt avstånd från tätare bebyggda platser mera skyddade för påhållningar. I skärgårdarna, t. ex. Stockholms skärgårdar, är det helt annat. Djupförhållandena inomskärs äro t. ex. så växlande, att det ofta platt ingen möjlighet skulle finnas att få reda på »180-

meters»gränsens förlopp — man skall ju ut till stadigt djup av 2 meter först — utan att direkt upploda djupet och upp-rätta karta. Att genom med två vittnen bestyrkta riktmärken »inringa» tjuvfiskare bleve nog praktiskt taget omöjligt. Då man vet, huru svårt det redan nu är att skydda sina vatten för olovligt fiskande i skärgårdar, kan man kanske göra sig en föreställning om, vad den föreslagna lagändringen skulle draga med sig. Det är ju även att observera, att kannedomen om, att fritt fiske för allmänheten överhuvud taget funnes, skulle locka en hel del fiskande att, vare sig i god eller ond tro, söka draga nytta härav. Det bleve sålunda säkerligen ej blott verkliga »fria vatten», eller fjärdar i vilka »fritt vatten» funnes, utan även platser i vilka »fritt vatten» ej alls förekom, som bleve hemsökta. De senare torde kanske nöd-torftligen kunna skyddas av energiska ägare, men tänk dock huru mycket bråk, obehag och trassel, som skulle uppkomma.

Vad skulle i dessa skärgårdar kunna vinnas genom lag-ändringen?! De allra flesta fiskande äro ju besuttna, sålunda innehavare av fiskerätt på grund av ägande av mantalsatt jord. Dessa skulle ju, med sällsynta undantag, endast få skada av ändringen. Och de fånga dock sannolikt även den mesta fisken, i alla händelser inom vissa län t. ex. Östergötlands. De äro ju också många gånger så fullt jämställda med vanliga yrkes-fiskare, att man knappt kan draga annan gräns mellan de båda slagen, än innehav eller icke av fiskevatten. De verkliga yrkesfiskare, som arrendera fjällfiske eller strömmingsnotfiske, hava fullt samma intresse av, att äganderättsförhållandena ej ändras.

Återstår så de yrkesfiskare, som fiska med skötar och ej hava egna fiskevatten. De fiska antingen utomskärs och få ej där någon fördel av ändringen eller ock inomskärs. I senare fallet skulle de ju få friare ställning. Det är dock att märka, att de synnerligen ofta, för att få lönande fiske, äro beroende av att få komma innanför 180-meterslinjen, och det skulle ju förslaget ej lämna dem rättighet till. Går förslaget igenom, så är det ock med skäl att befara, att fiskerättsägarna dels av förbittring och dels för att för framtiden ej lämna minsta

möjlighet för uppkommande av någon slags hävd, som kan minska deras fiskevattners rätt, komme att neka andra allt sköt-fiske inom 180-meterslinjen; och i så fall bleve nog yrkesfisket mera stjälpit än hjälpt.

Vill man förhjälpa yrkesfiskarna till förmånligare fiske-rättsförhållanden, så tror jag för min del att enda framkom-liga vägen — för så vitt den är juridiskt användbar, vilket kanske är osäkert, om den också synes i det avscendet täm-ligen lika möjlig som lagförslaget — vara, att skötfiske efter strömming bleve fritt för var svensk undersäte utanför 180-meterslinjen även inomskärs i vissa större, särskilt uppräknade fjärdar eller delar av dessa samt möjligen även i övrigt inom-skärs dock där endast för på visst föreskrivet sätt dokumen-terade yrkesfiskare — att släppa dit vem som helst vore ej nationalekonomiskt och förenligt med rationellt utnyttjande av fisket och skulle säkert sluta så, att man måste återtaga detta tillstånd — samt endast under förutsättning att de s. k. strandägarnas eget fiske respekterades. T. ex. på något sådant sätt, som att den fiskande före utsättande av sina skötar toge reda på av vattenägaren, att han ej komme i vägen för denne.

I ändringsförslaget har bibehållits det gamla uttrycket »strandägarens enskilda fiskerätt». Uttrycket kan ju försva-ras med att strandägarna förr så gott som utan undantag ägde mantalsatt jord, med vilken ju fiskerätten är bunden. Numera är det dock rätt så vanligt, att stränder tillhöra ej fiskerätt ägande avsöndringar. Uttrycket kan sålunda i viss mån för den mera okritiska publiken medföra missförstånd. Möjligen kunde med fördel i stället användas uttrycket: »den enskilda fiskerätten». (Detta även i § 3.)

I § 3 har för här ifrågavarande områden egentligen till innehållet endast inom d) ändrats, och detta blott som en följd av den ändrade lydelsen av § 2. Det ena följer med det andra.

§ 4 föreslås skola utgå, även detta som en konsekvens av ändringen i § 2. Uteslutningen skulle sålunda enligt mitt för-menande icke lämpligen böra ske. Däremot vore ju förtyd-ligande av paragrafen kanske önskelig, om ock för östra distrik-

tet ej så av behovet påkallad som kanske på andra kuster. Vad som i alla händelser borde kunna ske vore fixerande av det djup, som med »å djup» borde menas. Med hänsyn till att man torde kunna utgå från att strandfiske med krok eller rev ej skulle ingå i fiske »å djup» samt att åtminstone för östra distriktet ett minimidjup av 8 å 10 meter vore tillräckligt för torskfiskare på djupvatten, kunde kanske detta djup fixeras. Uttrycket »i havsbandet» torde väl knappast riskera att medföra förvecklingar, om minimidjupet fixeras i lagen; däremot är ju »yttre skärgården» mera tänjbart. Möjligen skulle det vara lämpligt, att för län, där tolkning av uttrycket ansåges vara önskvärt, K. Maj:t kunde på administrativ väg och efter genom av vederbörlig tjänsteman utförd förrättning på stället utfärda föreskrift härom med tydligt — t. ex. å karta — angivna gränser.

Med hänsyn till att fiskeförhållandena äro olika på olika kuststräckor och till de särskilt på grund av rika skärgårdar avvikande förhållandena inom bl. a. Stockholms, Södermanlands och Östergötlands län samt till att såväl redan nu som enligt förslaget (se § 3) olika fiskerättsbestämmelser syntes lämpliga för olika delar av rikets kuster, torde ingen betänklighet behöva föreligga för att vid en eventuell och genomgripande ändring av dessa bestämmelser vissa län undantagas från dessa.

Thorsten Ekman.

UTKASTANDE AV MUDDER OCH DYLIKT AVFALL TILL SKADA FÖR FISKE.

Det är ej så sällan det händer, att vid muddringar för farleder, hamnar eller annat ändamål det upptagna muddret blir lagt så, att fisket skadas; vanligen är det i så fall att det lägges på platser, där man brukat draga not, d. v. s. i notvarp. Det händer då ofta, att den skadegörande hänvisar till, att vederbörande i lotsverket hänvisat till platsen i fråga för

utläggandet. Nu kan naturligtvis lotsverket icke giva lov till, än mindre med rätt hänvisa till, att lägga muddar på enskilt område utanför segelleden. Däremot kan verket förbjuda avstjälpande av sådant i allmän farled, då ju uppgrundning av denna kan vara hinderlig för sjöfarten och givetvis också anföra, att den icke har något ur sjöfartssynpunkt att anföra mot utläggande av muddret på viss angiven plats, även om denna ligger på enskilt område. Sedan beror det ju på områdets ägare, om han vill medgiva utsläppandet. Då segelled inomskärs i saltsjön går över enskilt område, torde lotsverket icke ens hava befogenhet att — även om leden därav ej skulle skadas — medgiva avstjälpande t. o. m. inom ledens område. Att allmän segelled går fram, inverkar ju ej alls på äganderätten till fisket därstädes; fiskerätten tillhör fortfarande samma fastighet som förut; utövaren av fiskerätten får blott skylla sig själv, »om han där utsätter redskap så, att den skadas genom sjöfarten.

Anledningen till denna inledning är nedanstående, ur »Fiskerierna» d. 3. 2. 1925 hämtade, notis:

»För någon tid sedan avgåvo några fiskare i Hasselösund en protest hos K. B. mot lotsstyrelsens tillstånd till muddertömning från Veijerns fiskehamn i havet nordost om Sandö.

Med anledning härav fäste K. B. arbetschefens uppmärksamhet på vattenlagens bestämmelse mot uppgrundning till men för allmän eller enskild rätt. Av motiven till lagen framgår, att stadgandet tillkommit särskilt till skyddande av fiske. Då en stor del av fiskarna i Hasselösund sedan lång tid tillbaka idkat ål- och torskfiske med ryssjor på det för muddrets uppläggande avsedda området bör annan plats, där några olägenheter icke kunna befaras, anvisas.

Nu har fiskeriintendenten Rosén också träffat överenskommelse med arbetschefen härom.»

Med anledning av denna notis tillskrev vi fiskeriintendenten i västra distriktet N. Rosén, som godhetsfullt meddelade följande:

»Kort innan jag tillträtt fiskeriintendentsbefattningen här hade det föreslagits, att K. B. med stöd av kungl. fiskeristad-

gan skulle utfärda förbud mot utkastande av stenskröt i salt-sjön etc., varigenom fisket skulle kunna skadas. När jag kom hit, fick jag ärendet för yttrande. Jag uttalade som min mening, att ett dylikt förbud ej kunde utfärdas med stöd av fiskeristadgan, utan borde ärendet behandlas enligt vattenlagen. K. B. gillade denna min synpunkt och intog i länskungörelserna ett uttalande, som bifogas.¹ Vid två av de senaste fiskehamnsbyggena i Bohuslän har fråga uppkommit om anvisande av plats för muddertömning. Arbetscheferna — liksom förmodligen även väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, som står för byggena — ha uppenbarligen varit av den uppfattningen, att det tillkom lotsstyrelsen att lämna tillstånd till muddertömning å viss plats. Arbetschefen för Veijerns fiskehamnsbygge begärde nyligen hos och erhöll av lotsstyrelsen tillstånd till muddertömning å viss av lotsstyrelsen anvisad plats. Så snart detta blev känt, protesterade fiskarna. Jag yttrade mig i frågan och hänvisade till frågans behandling enligt vattenlagen. K. B. erinrade också arbetschefen om, att tillstånd kunde erhållas endast av vattendomstolen, men att frågan utan dylikt tillstånd troligen kunde ordnas på sätt ifrågasatts i ovannämnda kung. rörande skada å fiske genom stensprängning. Jag företog undersökning å platsen och anvisade arbetschefen plats, där enligt min mening skada ej kunde vållas fisket. Jag lämnade arbetschefen skriftligt uttalande härom. Med stöd av detta kunde arbetschefen, då det dessutom måste anses uppenbart, att annat allmänt eller enskilt intresse ej heller kunde lida men, företaga muddertömning på platsen i fråga utan att inhämta särskilt tillstånd av vattendomstolen. Då den uppfattningen lär vara allmän bland arbetscheferna vid fiskehamnsbyggena, att lotsstyrelsen har att meddela tillstånd, varom här är fråga, fäste jag i skrivelse väg- och vattenbyggnadsstyrelsens uppmärksamhet på vattenlagens bestämmelser och översände ett ex. av länskungörelsen i frågan.

I detta sammanhang kan kanske följande meddelande vara av intresse. Efter förslag av mig har K. B. i Göteborgs och

¹ Intaget här nedan.

Bohus län den 17 febr. 1925 prövat med stöd av 2 kap. 35 § vattenlagen skäligt förbjuda en var, vid vite av ett tusen kronor, att utkasta eller utsläppa sten eller andra fasta föremål i vattnet utanför nedan angivna delar av stränderna av Koö och Lilla Koö i Bottnafjorden, nämligen å *Koön* från den plats på öns östra sida, där en vadbock för närvarande finnes uppförd, utmed öns östra, norra och västra strand till en punkt vid Lilla Koösundet mitt emot det lilla skäret invid Lilla Koön samt å *Lilla Koö* från en punkt mitt emot nyssnämnda lilla skär utmed öns östra, norra och västra strand till öns västra udde, där en slät berghäll går ned i vattnet. Vid enahanda vite förbjudes att upplägga stenar å ovan beskrivna delar av stränderna, så nära vattnet att de kunna däri nedsköljas. Därest mot förbudet brytes, kommer Kungl. Maj:ts Befallningshavande därjämte att taga i övervägande, huruvida icke den skyldige skall vid lämpligt äventyr åläggas att vidtaga åtgärder för den utsläppta stenmängdens borttagande. Tydligt anslag med uppgift om innehållet i denna resolution skall genom landsfiskalens försorg uppsättas å Koön och Lilla Koö. Frågan uppkom därigenom, att ett stenhuggeribolag började upptaga stenbrott på platsen.»

Ovansagda uttalande torde kunna vara av stort intresse för många och intages därför ordagrant.

För vederbörandes kännedom har i länets länskungörelser intagits följande av Kungl. Maj:ts Befallningshavande till fiskeriintendenten i västra distriktet avlätna skrivelse:

»Till Fiskeriintendenten i Västra distriktet.

I särskilda skrivelser hava förutvarande fiskeriintendenten samt Göteborgs och Bohus läns havsfiskeförening gjort framställning om vidtagande av åtgärder till förebyggande av den skada å fisket, som uppkomme därigenom att från stenhuggerierna stenar vid sprängning eller annorledes kastades ut i vattnet invid havsstränderna; och har i den ena skrivelsen hemställt om ett allmänt förbud enligt 9 § fiskeristadgan mot utläggning av sten i vattnet vid havsstränderna utefter länets kust från Islandsberg till norska gränsen.

På anmodan har Västra Sveriges gatstensindustriidkareförbund inkommit med yttrande, varefter Ni avgivit utlåtande.

På grund av vad i ärendet förekommit vill Kungl. Maj:ts Befallningshavande hava erinrat om innehållet i de bestämmelser i vattenlagen den 28 juni 1918, vilka i förevarande avseende torde äga tillämpning.

Jämlikt 2 kap. 35 § må fasta föremål eller ämnen ej utkastas eller utsläppas i vatten om därigenom uppgrundning eller hinder för vattnets fria lopp till men för allmän eller enskild rätt förorsakas eller skäligen kan befaras. Förbudet gäller även mot dylika föremåls eller ämnens uppläggande på stranden så nära vattnet, att de kunna där nedsköljas. Överträdes förbudet, kan Kungl. Maj:ts Befallningshavande stadga vite ävensom, vid vite eller annat äventyr, tillhålla den skyldige att vidtaga erforderliga åtgärder till uppuddringens eller hindrets borttagande.

Av motiven till lagens förenämnda stadganden framgår, att desamma tillkommit särskilt för skyddande av fiske. Den omständigheten, att utkastande av sten sker å plats, där den enskilda fiskerätten tillkommer stenhuggeriägaren, är i många fall icke tillräcklig för att skänka berättigande åt åtgärden. Enligt 3 § i lagen om rätt till fiske äger nämligen fiskarbefolkningen en vidsträckt fiskerätt även vid annans strand.

Därest i särskilt fall kan påvisas att genom åtgärder av ifrågavarande art från stenhuggeriernas sida verkligt men för fisket å viss plats uppkommit eller skäligen kan befaras, står det följaktligen fiskarena fritt att hos Kungl. Maj:ts Befallningshavande göra framställning om vitesförbud.

Å andra sidan synes klart, att i många, kanske de flesta fall någon fara för skada å fiske icke föreligger. Emellertid torde vara lämpligast, att vederbörande stenhuggeriidkare, innan sprängning invid havsstrand påbörjas, inhämta yttrande från fiskeriintendenten huruvida hinder ur fiskesynpunkt föreligger mot företaget.

Under skriftväxlingen i ärendet har även framhållits, att stenutläggning vid stränderna sker för att skaffa stenhuggerierna upplagsplatser och lastplaner.

Dylika anläggningar torde vara att hänföra till sådant byggnad i vatten, som avses i 2 kap. 1 § Vattenlagen. Om genom sådan byggnad vid havsstranden skada tydligen icke sker å allmän eller enskild rätt, fiske däri inbegripet, kan byggandet utan särskilt lov företagas. Skulle däremot föreligga sannolika skäl att genom byggandet allmän eller enskild rätt förnärmas, erfordras enligt 20 § prövning av vattendomstolen. Angående de villkor, under vilka byggnad i vatten får, efter prövning av vattendomstolen, göras till skada för, bland annat, fiske, finnas närmare bestämmelser i 2 kap. 3 och 12 §§ vattenlagen.

Är vederbörande oviss, huruvida byggnad må företagas eller icke, äger han rätt att till beredande av trygghet för framtiden göra ansökan om frågans prövning hos Västerbygdens vattendomstol (adress Vänersborg).

En viss trygghet torde i fall såsom förevarande kunna vinnas även därigenom, att vederbörande på förhand inhämtar yttrande från fiskeriintendenten.

Med nu omnämnda stadganden kan i fråga om anläggning eller företag, som tillkommit eller tillkommer efter den 1 januari 1919, då vattenlagen trätt i kraft, i laga ordning ett behörigt avvägande ske mellan de fiskandes och stenhuggeriernas skilda intressen i de särskilda fallen. Ett allmänt förbud sådant som i den ena skrivelsen ifrågasatts kan däremot icke lagligen meddelas.

Ni torde bland länets fiskarebefolkning sprida kännedom om innehållet i denna skrivelse, vilken intagits i länskungörelserna.

En avskrift av skrivelsen kommer genom Kungl. Maj:ts Befallningshavandes försorg att tillställas Västra Sveriges Gatstensindustriidkareförbund.

Göteborg, i landskansliet, den 6 maj 1920.

OSCAR VON SYDOW.

Ernst Thorin.»

Av detta officiella uttalande framgår tydligt, att rättelse bör kunna även annorstädes vinnas i motsvarande fall.

T. E.

ETT BERÖMVÄRT EXEMPEL PÅ PRIVAT ROMKLÄCKNING.

Av GUNNAR ALM.

I vårt land bedrivs som bekant sedan många år tillbaka en ganska omfattande fiskodlingsverksamhet. Dels kläckas årligen åtskilliga millioner rom av olika fiskslag, dels företagas inplanteringar av nya eller förut blott sparsamt förekommande fiskarter i ett flertal vatten över hela landet. Det är dock nästan uteslutande staten och hushållningssällskapen som bedriva en dylik fiskodling.

Någon på privat väg ordnad fiskodlingsverksamhet av detta slag existerar däremot knappast hos oss. Så mycket mera glädjande är det därför, när man möter något dylikt, vilket verkligen trots allt stundom inträffar. Jag syftar här närmast på en anläggning för sikkläckning, som jag under den gångna vintern var i tillfälle att få se, och vilken tillhörde hemmansägaren Andersson i Österövsjö, Kälarne. Herr Andersson var för många år sedan under någon tid fiskmästare vid Kälarnes fiskodlingsanstalt. Härunder inhämtade han dels intresse för fiskodling, dels även en viss erfarenhet på dithörande områden. Efter att under vintern 1923—1924 ha utfört några experimentella kläckningsförsök med sikrom i mindre skala, anlade han hösten 1924 en större anläggning för sikkläckning i det fria.

Anläggningen i fråga är belägen alldeles nedanför avloppet från Övsjön. Just vid avloppet finnes en damm med intagsränna för en strax nedanför liggande kvarn. Det genom dammen framrinnande läckvattnet bildar nedanför dammen en tämligen bred, stenig strömfåra, där vattnet även under vintern högst sällan tillfrysar. Detta säkerligen beroende på dammens läge omedelbart vid sjöns avlopp, varigenom även varmare bottenvatten torde utströmma i avloppet.

Efter nödig upprepning har här utlagts en större trälåda av storleken c:a $36 \times 13 \times 2$ dm. Botten, långsidor och lock äro av tunna träplankor, de båda tvärsidorna åter av gallerduk, så att vattnet obehindrat kan genomflyta lådan. Härvid

voro även stenarna så anordnade, att vattnet leddes in i lådans ena tvärvägg.

Lådan omgavs av en plattform, så att man bekvämt kunde gå runt omkring densamma. Genom en längsbräda var lådan avdelad i tvenne längsfack, och i vardera av dessa stodo två rader kläckningslådor. Dessa lådor hade en storlek av $46 \times 30 \times 9$ cm. Botten och tvärväggarna utgjordes av gallerduk, sidoväggarna och locket av trä. Förmedelst tvenne un-

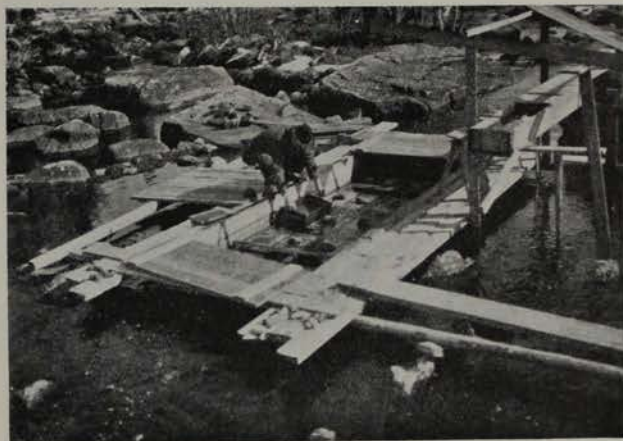

Fig. 1. Sikodlingen sedd från dammfästet. Plattformen med träget för rensning till höger. De stora locken äro borttagna, och de enstaka kläckningslådorna synas.

dertill anbragta järnskenor hölls lådan upplyftad över den stora lådans botten, så att vattencirkulationen underlättades. Locken på kläckningslådorna äro till för att hindra romkornen att vid starkare vattenföring flyta ur lådan. Genom ett par i gavlarna anbragta hållare kunde lådan lätt lyftas upp ur sitt fack.

Detta är nämligen nästan nödvändigt för rommens rensning, enär det i annat fall vore för obekvämt att i böjd ställning utföra det härför nödiga arbetet med den döda rommens bortplockande etc. För att underlätta detta arbete fanns på

ena sidan av plattformen runt den stora lådan en ställning med ett avlångt tråg. Detta fylldes med vatten, varefter den upptagna kläckningslådan nedsänktes däri i och för rensning. Härunder sitter rensaren på en liten bänk, vadan sålunda allt är ordnat på bästa sätt, så som vidstående fotografier visa.

I varje kläckningslåda var under sistlidna vinter inlagt omkring 1—1,5 liter sikrom. Rommen toges från Övsjön, och inläggningen äger på grund av den sena leken ej rum förrän

Fig. 2. En kläckningslåda nedsänkt i rensningstråget, medan döda romkorn etc. bortplockas. Stenar på kläckningslådorna för att hålla dem stadigt stående.

omkring nyår. Inalles beräknades omkring 1 million rom ha inlagts. I början är arbetet med rommens skötsel ganska tidsödande, enär den då måste sköljas varje dag för att hindra romkornens hopklibbande och därav uppkommande svampbildning. Därjämte måste naturligen döda romkorn bortplockas. Längre fram på vintern går arbetet lättare. Vid kläckningen upptagas lådorna och sätts i vanliga långa trätråg med genomrinnande vatten, däri det nykläckta ynglet får simma omkring.

Det erhållna sikynglet har herr Andersson dels utsatt i

Övsjön och dels — den övervägande delen — försäلت till olika platser inom länet.

Det måste verkligen sägas vara ett synnerligen föredömligt och lofvärt företag, som här igångsatts. Utan tvivel är det just på den vägen som fiskodlingsverksamheten har utsikt att bli va verkligt populär i vårt land. Jag äsyftar härvidlag ej den vanliga utplanteringen av fiskyngel, som genom statens eller hushållningssällskapens förmedling erhålles från de fasta större fiskodlingsanstalterna. Utan jag syftar på den på rent enskilt initiativ företagna rombefruktningen och kläckningen, i första rummet för att tillgodose egna fiskevatten, och i andra rummet även för försäljning och såsom förtjänst. Genom en dylik över landet utbredd verksamhet bleve intresset för fiskodling och för sötvattensfiske överhuvud taget vida större än nu, varjämte även tillgången på rom och yngel för utplantering bleve större och jämnare.

Till jämförelse kan nämnas att i Norge och Schweiz just den privata fiskodlingsverksamheten står i främsta rummet, därvid vanligen smärre bidrag erhålles från stat och kommuner.

Och det är framför allt en fiskodling i mindre skala, som den enskilda företagsamheten bör säkerställa. Särskilt vid en mängd kvarnar, sägar och andra smärre anläggningar i våra talrika småvattendrag torde det vara ytterst enkelt att utfinna lämpliga platser för anbringande av några kläckningslådor för exempelvis laxöring och sik. Gäller det endast en kläckning av blygsamma proportioner behöva blott en eller ett par kläckningslådor av här ovan beskrivna typ insättas i ett trätråg med genomrinnande vatten. Tid till passning av rommen torde ej heller saknas just vid här nämnda smärre industriella anläggningar.

Det är därför att hoppas att det här anförda exemplet måtte vinna efterföljd inom olika delar av vårt vattenrika land.

FÖRGIFTNINGAR AV FISKEVATTEN GENOM INDUSTRIELLA FÖRORENINGAR.

År 1915 offentliggjordes ett betänkande av Dikningslagskommittén med förslag till: »Lag angående vatten- och luftförorening m. m.» Förslaget var i många avseenden för fiskerinäringen godtagbart, om ock ett och annat kunde varit bättre. Det kom dock aldrig att bliva lag beroende på motstånd från olika håll. F. n. hava vi sålunda allt fortfarande, i fall av för fisket fördärliga föroreningar, blott att hålla oss till den ännu i ifrågasvarande avseende gällande och allt annat än tillfredsställande § 12 i förordningen den 30 dec. 1880 »om jordägarers rätt över vattnet å hans grund». Det har i talrika fall visat sig, att man endast med hjälp av denna icke lyckats få rättelse, då det gällt fiskeskadande föroreningar av vatten. Vi stå sålunda, även om fisket stundom kan få rätt, ännu skäligen hjälplösa, i synnerhet om det gäller förebyggande av skada. Då och då framkomma i tidningspressen notiser om huru fisken dödats i vattendrag på grund av stundom rent slarv vid utsläppning av farliga ämnen i vatten, och i de flesta komma dylika icke till allmänhetens kännedom.

Helt nyligen har i en daglig tidning på grund av vederbörande fiskeriintendents tillskyndan en artikel rörande en våldsam fiskförgiftning varit intagen med ungefär följande lydelse:

»Bristen på effektiva lagbestämmelser mot förorening av vattendrag och sjöar har på ett tydligt sätt markerats genom en i ån Tidån vid Mariestad den 2 juni inträffad fiskdöd. Företeelsen skildras på följande sätt i fiskeriinstruktörens i länet rapport till länsstyrelsen:

'Fiskar av alla åldrar och slag syntes än oroligt rusa hit och dit, göra hopp ovan vattnet, ja, t. o. m. upp på land, än osäkert vingla omkring i vattenytan, för att slutligen alla döende och döda driva med strömmen. Från fjolårsyngel upp till stora fiskar — bl. a. en gös av 2,5 kg:s vikt — av löja, mört, aborre, braxen, gärs, id, stam, gädda, lake och gös gingo under i sådana mängder, att man måste antaga att hela fisk-

beståndet i ån nedom Katrinefors fabriker utrotades. Att förorening från dessa fabriker vållade olyckan är uppenbart därav, att ovan fabriken ingen enda död fisk syntes, under det däremot rikligt med levande fiskyngel där kunde iakttagas. Vattnet ovan fabriken förededde icke heller någon avvikelse från det vanliga, under det vattnet nedom fabriken hade en frän lukt. Fabrikens ledning har också erkänt, att rengöring och utspolning av en behållare skett kort innan fiskdöden inträffade. Denna har sålunda otvivelaktigt vållats av vattnets förorening, antingen det nu skett genom direkt giftverkan av vissa utsköljda ämnen eller genom en hastigt inträdande syresättning (oxidation) i den utsläppta vätskan, som haft till följd att åvattnet berövats sitt luftsyre och fisken kvävts.'

Den inträffade olyckan för tanken på, hur bristfällig gällande lag är i fråga om industrins förorenande av vattnet. Som bekant framlade den s. k. dikningslagskommittén 1915 ett utförligt betänkande med förslag till lag angående vatten- och luftförorening. På grund av det starka motstånd detta förslag väckte från industrihåll och väl även på grund av den snart därefter inträdande kristiden begravdes emellertid tyvärr detta förslag i tysthet.

Denna fiskutrotning — en bland många, vilka icke komma till allmänhetens kännedom — utgör en kraftig påminnelse om behovet av en lag mot vattenförorening. En sådan lag måste dock förr eller senare komma. Det nuvarande tillståndet, då länsstyrelserna med stöd av några knapphändiga rader i en gammal förordning (från 1880) ha att sörja för vattendragens 'renhållning' utan att besitta någon som helst sakkunskap, måste betecknas som ett oefterrättighetstillstånd. Ett nog så enkelt föreningsärende kan skjutas mellan vederbörande fabrik och olika myndigheter under ett decennium, stundom längre — och under tiden hinner vattendraget bli ohjälpligt förstört. Allt går på en slump, beroende på om anmälan sker och vilka åtgärder som yrkas; i ett fall utfärdas kanske tämligen stränga föreskrifter, i ett annat kan ett vattendrag opått förstöras. Ingen anmälan har skett!

Ingen förnuftig människa vill väl, helst under nuvarande

8 — 25357. *Svensk Fiskeri-Tidskrift 1925. Häft. 4.*

tider, betunga industrin i onödan. Det är icke tal om att stifta lag mot vattenförening, så drakoniskt, så byråkratisk eller med så kostsamma bestämmelser för industrin, att denna hindras i sin växt. Men våra vattendrags nödtorftiga renhållande är ett så pass viktigt samhällsintresse både ur fiskets och hygienens synpunkt, att tillkomsten av en modern lag, som på ett hovsamt och rättvist sätt främjar detta intresse och möjliggör ett fortlöpande övervakande av vattendragens tillstånd, icke länge borde få uppskjutas. Det synes f. ö. även ligga i industrins eget rätt förstådda intresse, att en bättre och rättvisare behandling av vattenföreningsfrågor kommer till stånd än den nuvarande.»

Sedermera har nedanstående notis stått i pressen:

»STOCKHOLM den 31 juli (H. B.) Statens fiskeriingenjör, kapten Carl Schmidt har i skrivelse till länsstyrelsen i Skaraborgs län avgivit utlåtande rörande Tidans förening och den inträffade fiskdöden nedanför Katrinefors fabriker.

Vid besök vid Katrinefors i år har kapten Schmidt konstaterat, att avloppet från den ena av fabriken massabingar förlagts så, att en fullt rationell utmatning av luten icke kan ordnas, utan att detta utlopp omläggas. Vidare kan enligt uppgift erforderligt markområde för bassänger icke disponeras intill fabriken.

Driftsledningen har därför föreslagit, att en mindre gren av ån, varest lutavloppen utmynna, skulle anordnas som lutbassäng. Bassängen skulle avgränsas upp- och nedströms i ågrenen av luckdammar, som under högvattentid skulle öppnas för framsläppande av åns flodvatten. Bassängen skulle således kunna användas vid normala och låga vattenstånd, då utmatningen är av större betydelse än vid högvatten.

Denna anordning anser kapten Schmidt böra kunna godtagas under förutsättning, att den användbara delen av magasinet blir c:a 1,000 kbm. Utmatningen bör ske medelst pumpning. Pumpen placeras så, att bassängen vid behov kan helt torrläggas. För fiberns tillvaratagande sker pumpning förslagsvis till en mindre bassäng av trä, försedd med silbotten och ett bottenlager av sulfitmassa.»

Det är nu gott och väl, att i särskilt uppseendeväckande fall rättelse kan ske, och för framtiden upprepar möjligen kan förhindras. Men det behöves, och fisket har, både ur enskild och allmän synpunkt, rätt att fordra att bibehållandet av den för folknärningen och mångas ekonomi betydelsefulla fisktillgången icke får bero på blott en slump eller på att industrin i enstaka fall finner med sin fördel förenligt att vidtaga skyddande åtgärder.

T. E.

SVERIGES FISKE 1923.

Enligt »Fiske år 1923», Sveriges officiella statistik. Totalfångsten uppgives till 94,598,567 kg., värda kr. 30,351,734. Härav sill och strömming 56,910,616 kg.—8,586,239 kr.; gädda 1,871,796 kg.—2,463,008 kr.; rödspätta 1,988,764 kg.—1,856,522 kr.; ål 1,159,645 kg.—1,760,380 kr.; torsk 5,567,026 kg.—1,667,689 kr.; lax 532,456 kg.—1,385,501 kr.; sik 1,020,790 kg.—1,205,048 kr.; aborre 1,452,581 kg.—1,186,022 kr.; makrill 5,864,710 kg.—1,142,306 kr.; skarpsill (= vassbuk) 1,555,977 kg.—1,015,738 kr.; kolja 2,991,834 kg.—937,658 kr. o. s. v. Anmärkningsvärt är ju, att gäddan fortfarande (efter värdet) har hållit sig närmast sill (strömming), (efter ett medelpris av kr. 1: 32 pr kg.). Av gädda har för resten fångats 30,2 % i saltsjön och 69,8 % i sötvatten. Av sötvattensfisk kommer närmast efter aborren kräftor 208,628 kg. (beräknat efter 0,6 kg. pr tjog)—553,364 kr. och gös 303,367 kg.—492,093 kr. (å kr. 1: 62). Förstahandsprisen — öre pr kg. — äro av intresse, t. ex.: sill och strömming 15, gädda 132, rödspätta 93, ål 152, torsk 30, lax 260, sik 118, aborre 82, makrill 19, kolja 31, gös 162, lake 97, mört 33, vitling 14 o. s. v. Saltsjöfisket har lämnat för kr. 22,796,710 och sötvattensfisket för kr. 7,555,024.

Efter fångstens värde kommer Göteborgs och Bohus län först med kr. 12,398,871, därefter Kalmar län kr. 2,462,846, Stockholms stad och län kr. 1,538,363, Blekinge län kr.

1,416,424, Malmöhus län kr. 1,331,422, Norrbottens län kr. 1,188,633, Gävleborgs län kr. 1,005,164, Södermanlands län kr. 930,593, Östergötlands län kr. 908,827, Västernorrlands län kr. 899,090 o. s. v.

Antalet yrkesfiskare uppgives för saltsjöfisket till 13,381 och för sötvattensfisket till 1,453; binäringsfiskare vid saltsjöfisket till 9,892 och vid sötvattensfisket till 61,763; summa 14,834 yrkesfiskare och 71,655 binäringsfiskare. Redskapens värde i saltsjön 17,089,292 och vid sötvatten 5,886,927. För saltsjöfisket uppgivas 1,702 däckade båtar med motor värda kr. 14,526,382, 242 däckade utan motor värda kr. 499,638, 2,615 öppna med motor kr. 3,774,591, 12,854 öppna utan motor kr. 2,469,403 = 17,513 st. — värda c:a 21,270,000 kr. För sötvattensfisket uppgivas 1,194 båtar med motor — kr. 845,377 och 46,266 båtar utan motor — kr. 2,314,049 = 47,460 st. — kr. 3,159,426. Av redogörelsen för fiskdammhushållningen framgår, att under året använts 1,187 dammar med en areal av 1,736,3 hektar, att karpen lämnat 32,891 kg.—48,580 kr.; sutaren 9,202 kg.—11,207 kr. och annan fisk och yngel 27,854 kronor; summa kr. 87,641 mot 54,506 kr. år 1922.

KOMPETENSFORDRINGAR FÖR LÄNENS FISKERITJÄNSTEMÄN.

I och för vinnande av delaktighet för vissa befattningshavare i statens anstalt för pensionering av folkskollärare m. fl. hava hushållningssällskapen under åren 1922—1923 verkställt författningens enligt föreskriven reglering av vissa sällskapen underlydande befattningar.

Bestämmelser rörande kompetensfordringar m. m. för innehavare av ifrågavarande befattningar hava därvid underställts Lantbruksstyrelsens prövning i och för styrelsens godkännande.

Beträffande länsfiskeritjänstemännen har därvid med Lantbruksstyrelsens godkännande föreskrivits för

Fiskeritillsyningsmännen i Stockholms län,
Fiskeritillsyningsmännen i Södermanlands län,
Fiskeriinstruktören i Östergötlands län,
Fiskeritillsyningsmännen i Jönköpings län,
Fiskeriinstruktören i Kalmar läns norra hkp.,
Fiskeriöver tillsyningsmännen i Blekinge län,
Länsfiskmästaren i Kristianstads län,
Fiskmästaren i Malmöhus län,
Fiskeriinstruktören i Älvsborgs läns norra hkp.,
Fiskeriinstruktören i Skaraborgs län,
Fiskerikonsulenten i Värmlands län,
Fiskeritillsyningsmännen i Örebro län,
Fiskeriinstruktören i Kopparbergs län,
Fiskeriundervisaren i Västernorrlands län,
Fiskeriinstruktören i Jämtlands län,
Fiskeriinstruktören i Västerbottens län,

att han skall hava avlagt examen vid fiskeriskola med av Lantbruksstyrelsens fastställd eller godkänd undervisningsplan samt äga minst fem års praktik som fiskare.

Övriga, här ej nämnda hushållningssällskap hava vid sina regleringar icke upptagit några bestämmelser rörande fiskeritjänstemännen.

NÅGRA IAKTTAGELSER RÖRANDE NEJONÖGON-LEK.

Vid en under tiden 9—19 maj 1925 företagen upprensning i västra älvgrenen av Dalälven vid Älvkarleby sänktes vattenståndet i en hölja genom pumpning c:a 1,6 à 1,8 m., varvid större delen av höljan torrlades, under det att på vissa ställen ett djup av 1 à 1,5 m. fortfarande rådde. Från de djupaste delarna ledde en i botten upprävd ränna fram till pumpgroppen. I denna ränna, som var ungefär 1 à 1,5 m. bred och 0,3 à 0,4 m. djup och vars botten bestod av grovt grus samt kullriga stenar av högst knytnäv-storlek, hade jag vid mina dagliga inspektioner av arbetsplatsen tillfälle att iakttaga nejnonögon under

lek. Då pumpningen skedde omväxlande med stillestånd i perioder av omkring 5 minuters pumpning och 10 minuters stillestånd, var vattenhastigheten i rännan omväxlande c:a 1,0 m./sek. och omväxlande noll.

På ett ställe i rännan (olika ställen vid olika observations-tillfällen), som, såvitt jag kunde finna, i topografiskt avseende eller eljest icke påtagligt skilde sig från övriga delar av botten, voro samlade en hop nejonögon. De rörde sig så livligt bland varandra på ett begränsat område, att jag icke kunde noga räkna dem. Det var dock över 10 och säkert under 20 individer. De voro i allmänhet tämligen lika stora (c:a 25—30 cm. långa och c:a 15 à 20 cm. i diam.), men vid åtminstone ett tillfälle såg jag även ibland de vuxna individerna en unge, som kunde vara bortåt 10—12 cm. lång och c:a 5 cm. i diameter.

Några fiskar hängde slappa, fastsugna vid större eller mindre stenar, andra simmade omkring och sökte lämplig plats att suga sig fast, och åter andra foro fram och tillbaka mellan de fastsugna individerna, allt inom en cirkel av c:a 30—40 cm. diameter.

Emellanåt började någon av de fastsugna fiskarna att med kroppen utföra oscillerande rörelser i horisontalplanet. Frekvensen var i början låg, ungefär som vid normal förflyttning, men ökade gärna, varvid amplituden avtog. Efter 5 à 10 sekunder återgick fisken till vilotillstånd. På detta sätt betedde sig även den unge, som observerades bland de andra, ehuru han därvid höll sig något utanför den övriga hopen.

Emellanåt kom någon av de kringsimmande individerna fram till någon av de fastsugna, som just börjat eller därvid började (vilket, skall jag låta vara osagt) utföra lekrörelser. Han sög sig fast på huvudet av den fastsittande, eller möjligen på stenen omedelbart invid denna, grep med sin stjärt ett tag runt bakkroppen (strax bakom analöppningen) på den andra, spände kroppen i en båge (i ett plan c:a 45° från horisontalplanet) samt utförde jämte den fasthållna individen oscillerande lekrörelser, som stegrades i frekvens och minskade i amplitud, till dess det verkade en skakning hos ett stelt

system. Förloppet utspelades på några sekunder. Därefter släppte han taget och fortsatte sitt kringsimmande.

Ibland lågo två och flera individer fastsugna intill varandra på samma sten, varvid den kringsimmande individ, som jag antog vara hanen, med stjärten fattade om flera stycken av dem på en gång.

Ett nejonöga, som genom sin ljusare färg kunde skiljas från de övriga, såg jag endast utöva den mera aktiva rollen vid leken och således aldrig suga sig fast vid en sten och på egen hand börja lekrörelser.

Något utflöde av rom eller mjölke kunde jag icke iakttaga, trots att vattnet, då pumpen stod, var lugnt och fullt klart.

Att pumpen igångsattes och vattenhastigheten ökade till bortåt 1 m./sek., medförde icke något avbrott i leken utan endast den naturliga förändringen, att alla nejonögonen kommo att ligga rättade i vattnets strömningsriktning.

Ibland hade därvid så många individer sugit sig fast vid en sten, att denna icke förmådde hålla sig kvar utan började föras med strömmen. Då släppte nejonögonen och sökte andra fästen.

Älvkarleby den 22 maj 1925.

Carl Gustaf Ljungdahl.

SMÄRRE MEDDELANDEN.

Fiskerimässan i Kristianstad blir den 25—28 september i år, icke som efter en felaktig uppgift från annat håll förut uppgivits 10—14 sept. Mässan omfattar utställningar, föredrag, diskussioner, filmföreläsningar och kurser i tillagning av fiskrätter. Utställningarna omfatta: levande fisk och skalddjur, färsk slaktad fisk, frusen rökt, saltad, stekt och torkad fisk, fiskkonserver i bleckemballage, tran m. m., fiskemballage, redskap för fiske, konserveringsmedel för fiskredskap, fiskebåtar, motorer för fiskebåtar samt utrustningsartiklar för fiskare och båtar.

Prisbedömning av utställda föremål äger icke rum. Inträdesavgifterna bliva för hela tiden kr. 2: —, för ett besök kr. 1: —.

Bostad i Kristianstad under mässtiden anskaffas genom styrelsens försorg, om skriftlig beställning i god tid göres hos »Fiskerimässans expedition», Kristianstad.

Mässans expedition är förlagd till Hushållningssällskapets lokal, Rt. Kristianstad 354.

Då vi alltför sent fått del av programmet hava meddelanden om utställningsvillkor och dylikt ansetts lönlösa. *Red.*

Prof. Dr. Ludw. Brühl kommer att på uppdrag av preussiska jordbruksministern i vinter hålla en serie föreläsningar vid »Landwirtschaftliche Hochschule» i Berlin över: »Fang und Verwertung der Seefische». Professor Brühl är en av Svenska Fiskareförbundets korresponderande medlemmar; han refererar ofta skandinavisk fiskerilitteratur i den tyska fackpressen och behärskar svenska språket väl. Då ofta svenskar i studieändamål uppehålla sig i Berlin, torde det kunna passa fiskeintresserade sådana mycket bra att passa på tillfället att få höra hans föreläsningar och därtill kanske få göra bekantskap med hans älskvärda och tjänstvilliga personlighet.

T. E.

Något om gäddfisket. Gäddvattnens¹ jämna årsavkastning är beroende av flera orsaker, främst på utgången av föregående årens gäddlekar, vindförhållandena, värmen, vattenståndet m. fl. omständigheter. Blåsig väderlek giver i regeln goda gäddfångster i ryssja, då däremot varm och stilla väderlek lämnar mindre tillfredsställande resultat. För krok- och revfiske är däremot vackert väder gynnsamt.

För goda gäddvatten är jämn, rik betestillgång en viktig faktor. Det klagas i allmänhet över, att gäddan minskats i inomskärs liggande vatten, och man undrar, varför denna numera sällan stiger upp på hösten som fordomdags. Måhända är knappheten om föda just en orsak härtill, då ström-

¹ Uppsatsen rör finsk skärgård och torde vara tillämplig på även svensk Östersjö-skärgård. *Red.*

mingen numera sällan stiger upp i grundare fjärdar; den utgör nämligen en god del av saltvattensgäddans föda. I många fall beror också minskningen på för sträng beskattning av nämnda vatten under lektiderna (så rätt så! *Red.*). De bästa gäddvattnen ligga vanligen ytterom tånggränsen i anslutning till större fjärdar eller havsbandet. De tångfyllda undervattensgrunden och strandstupningarna tyckas vara goda lekplatser och uppehållsplatser för detta fiskslag. Vatten av sist antydda beskaffenhet äro egentliga gäddvatten och kunna mångenstädes giva överraskande årsavkastningar.

Värfisket efter gädda år 1924 (i Finland! *Red.*) säges i allmänhet ha varit gott såväl i inre som yttre skärgården. Gynnsamma väderleksförhållanden under fisketiden hava åstadkommit ett allmänt tillfredsställande resultat. Ombytlig, blåsig vind, mulen luft och kylig väderlek, +10°—15° C., göra, att fisketiden blir lång; och att gäddorna gå bra i ryssjorna.

Sommar- och höstfisket hava, även de gynnade av lämplig väderlek, i yttre skärgården givit goda resultat. Högt vattenstånd och stormig väderlek har satt gäddan i rörelse, varför den stigit från fjärdarna in i grundare vatten.

Med tanke på att vi senaste år strängt beskattat gäddbeståndet vid värfisket och i ännu högre grad under den långa öppenvattenstiden på hösten, böra vi också göra något för våra gäddvatten. Undertecknad har under en följd av år fredat halva vattnet under lektiden. Detta förfaringssätt kan jag av erfarenhet rekommendera som mycket resultatgivande. Någon minskning av gädda har icke förmärkts, ehuru jag fiskat intensivt i vattnen sedan på sommaren och hösten. Tvärtom hava de senaste två åren givit kvantitativt, och det sista även med avseende på värdet, bättre resultat än något annat år sedan 1912. *Helge Öhman.*

(Ur Fiskeritidskrift för Finland n:r 3, 1925.)

Författaren har så rätt! Det är säkerligen framsynt, rationellt, i längden lönande att fara varligt fram med gäddlekfisket. *Red.*

Kontroll över beredningen av spillånga och kabeljo.

Som bekant infördes förra året i Göteborgs och Bohus län kontroll över beredningen av spillånga och kabeljo. Avsikten därmed var att söka höja beredningen av dessa varor samt öka avsättningen därigenom, att såväl handlande som allmänheten finge en viss garanti för att fullgod vara erhöles. Under året anmäldes till kontroll 29,986 kg. färskspilad spillånga, varav 25,593 kg. godkändes som n:r 1, 4,035 kg. som n:r 2 och 358 kg. underkändes, 5,297 kg. sjösaltad spillånga, varav 3,532 kg. godkändes som n:r 1 och 1,765 kg. som n:r 2, samt 11,617 kg. kabeljo, varav 11,300 kg. godkändes som n:r 1 och 317 kg. som n:r 2. Kontrollen, som är frivillig, anlitas beklagligt nog ej i så stor utsträckning, som borde ha skett. Det är emellertid att hoppas, att såväl handlande som allmänheten så småningom skola inse fördelen av att endast köpa kontrollerad vara.

N. R.

Beträffande införandet av ovan sagda kontroll och bestämmelserna härom förekommer en uppsats i häft. 3 1924 (sid. 70—74) denna tidskrift. Sedan ovanstående notis skrevs, har kontrollen ändrats bl. a., och detta är ju vad som för den stora allmänheten är viktigast, däruti, att stämplarna numera i st. f. t. ex. »Färskspilad 1» eller »Färskspilad 2» innehålla »Färskspilad Extra prima» (röd färg) eller »Färskspilad Prima» (blå färg). Detta för att framhålla, att båda slagen till kvalitet äro verkligen »prima», och att n:r 2 icke är »sekunda» vara.

För intresserade hänvisas till Göteborgs och Bohus läns Kungörelser n:r 71, 1925 (d. 20 april 1925).

Red.

Aldersbestämningen av fisk. I »Der Fischerbote», häft. 6,

1925, påpekas, att man brukar angiva HOFFBAUER som den, som först — år 1899 — fastställde möjligheten av att på fiskfjäll bestämma fiskens ålder, samt att nyligen i den holländska fiskeritidskriften »Onze Zoetwater visscherij» meddelats ett utdrag ur en år 1778 i Amsterdam utkommen bok, i vilken uppgives, att redan den berömda holländske naturforskaren ANTHONI VAN LEEUWENBOEK gjort denna upptäckt. Han var

född i Delft 1632. Utom sina andra upptäckter hade han sett och riktigt tytt årszonerna på fiskfjäll.

Med anledning härav kan det nämnas, att även en svensk tidigt varit föregångsman på området. I n:r 5 av »Skriftesutgivarna av Södra Sveriges Fiskeriförening», avtryckt i Svensk Fiskeritidskrift 1909, häft. 5, omnämnes en uppsats av kyrkoherden HANS HEDERSTRÖM, intagen i Kgl. Vetenskapsakademiens Handlingar för år 1759, vari denne påvisar, att man kan avläsa fiskens ålder av antalet ringar i deras ryggkotor.

Ålyngeluppsamlingen vid Skogaby. I samband med uppförande i Lagan av dammbyggnad vid Skogaby inrättades på förslag av fiskeriintendenten i st. f. ålyngelledare anordningar för uppsamling av ålyngel. Av vattendomstolen erhöles dammägaren, Sydsvenska kraftaktiebolaget, sedan tillstånd att borttaga ålyngelledarna vid bolagets ovanför liggande dammbyggnader i Lagan, N. och Ö. Knäred, Bassalt och Majenfors, under bl. a. villkor att det vid Skogaby uppsamlade ålynglet utplanterades i vissa proportioner (beräknade efter vattenområdena) i vattnen mellan dammbyggnaderna. Ännu har uppsamlingslådornas placering ej blivit definitivt fastställd. Under år 1924 uppsamlades enligt beräkning ungefär $\frac{1}{3}$ av ålynglet i uppsamlingslådorna och $\frac{2}{3}$ i bergsskrevor. Under innevarande år komma endast 2 uppsamlingslådor att användas, en vid norra dammfästet och en vid avloppskanalen vid kraftstationen. Åtgärder komma att vidtagas för att söka tvinga ålynglet att gå upp i uppsamlingslådorna och ej stanna i bergsskrevorna. Förmodligen kommer ytterligare något års experiment att fordras, för att få lämpligaste uppsamlingsanordning.

Rörande uppsamlingen år 1924 torde följande meddelande kunna vara av intresse. Uppsamlingen pågick i praktiskt taget två månader. Anmärkas må i detta sammanhang, att året med hänsyn till vattenståndet ej kan anses vara normalt. Vattentillgången var nämligen synnerligen riklig. Enligt iakttagelser vid de ålyngelledare, som förut funnits vid de ovanför liggande dammarna, pågick vandringen där vanligen under 14 dagar

med ett maximum under 2 à 3 dagar. Med ledning av uppgifter från föreståndaren för uppsamlingen lämnas följande redogörelse för ålyngeltransporterna.

Dag	Kg. ålyngel	Uppskattat antal ålyngel	Beräknad medelvikt pr st. i gram
21/6	3,00	2,000	1,5
30/6	2,00	1,000	2,0
4/7	5,00	1,200	4,2
8/7	1,95	1,500	1,3
12/7	5,05	1,800	2,8
14/7	23,00	5,500	4,2
16/7	10,60	3,000	3,5
17/7	5,00	1,500	3,3
21/7	5,10	1,200	4,3
23/7	2,40	500	4,8
24/7	4,20	2,000	2,1
26/7	3,20	750	4,3
29/7	4,50	700	6,4
1/8	5,50	900	6,1
4/8	14,80	2,400	6,2
7/8	3,30	300	11,0
11/8	2,80	200	14,0
18/8	10,50	900	11,7
Summa 111,90 kg.		27,350 st. (efter uppskattning)	beräknad medelvikt 4,1 gram

Till jämförelse härmed må nämnas, att i en av Kungl. Lantbruksstyrelsen utfärdad P. M. angående erhållande av ålyngel från Trollhättans uppsamlingsstation beräknas på 1 kg. gå omkring 70—100 st. ålyngel, vilket gör en medelvikt av 10 à 14,3 gr.

Nils Rosén.

Blankål i havet. Som bekant är det sällsynt att vandringsål fångas i havet (frånsett Östersjön), skrives i en artikel »Blankaale im Meere» i Der Fischerbote, häft. 5, 1925. Där lämnas några notiser om i Nordsjön fångade sådana ålar som tagits i trål, åtminstone en del i siltrål. Då denna ej går tätt mot botten, delvis t. o. m. ovanför denna, tyda dessa fångster på, att vandringsålen ej går omedelbart på botten utan blott i närheten av den eller t. o. m. några meter ovanom. Det är för

resten ju ej så underligt, om så är, eftersom det givetvis är lättare för ålen, som ju är en snabb och skicklig simmare, att komma fort fram simmande i fritt vatten än slingrande på botten. För övrigt tyda också andra förhållanden, såsom märken av ålslem ganska högt uppe i nät, på att ålen stundom rör sig rätt högt uppe i vattnet. Vid ljustring vid lyse flyende ålar har undertecknad sett »störtande» bort högt upp mot det fria vattnet i stället för att försvinna i bottenvegetationen.

De ovan nämnda fångade ålarna voro alla, för vilka könsuppgifter lämnas, honor och hade ovarierna ej eller föga mera utvecklade än som brukat vara fallet i sötvattnen. Likaledes var tarmen, där uppgifter föreligga, tom och sammanfallen. Åtminstone hos en av dem voro ögonen påfallande stora.

T. E.

Vitmossa som konserveringsmedel. Vid Göteborgs fiskhamn har i dagarna ett intressant experiment företagits rörande vitmossans konserverande egenskaper. Man inpackade där på tisdagsmorgonen makrill, som fångats under natten, i två lådor, den ena fylld med is, den andra med fuktig vitmossa. Dessa lådor fingo sedan under tisdagen och onsdagen stå i solskenet på kajen och uppbrötos på torsdag förmiddag.

Det visade sig då, att den fisk, som inpackats i is, blivit fullkomligt förstörd, medan den, som inpackats i vitmossa, var mycket väl bevarad. Den hade en stark lukt av mossa, men lukten försvann, då fisken sköljdes. Kokad, visade fisken sig ha fått en viss bismak av mossa, men stekt var den ganska god.

Huru betydelsefullt utgången av detta experiment kan anses vara, ville t. f. direktören vid Göteborgs fiskhamn, hr Ljungström, med vilken vi haft ett samtal, ej uttala sig om. Inpackning i is har ju visat sig i stort sett tillfredsställande vid transporter, då ju lådorna inte utsätts för solsken. Däremot torde inpackningen i vitmossa kunna få en viss betydelse för återförsäljare, särskilt för dem, som ha sin affär på torgen. Detta beror dock i sista hand på allmänheten.

Åran av upptäckten tillkommer ing. Gunter, som i slutet av förra sommaren fann ett tjockt lager is bevarat under ett

täcke av vitmossa. Detta gav honom idén till det experiment, som nu företagits. (»Fiskerierna», 21. 7. 1925.)

Alldeles ny är saken dock icke. Såväl med vitmossa som med torvströ hava försök gjorts, för så vitt vi nu minnas, i utlandet. Båda förpackningsmedlen hava ju vissa stora förutsättningar, såsom värmeisolerande och, i torrt tillstånd, mycket lätta.

Red.

Skälpremierna. Storleken av belöning för av svensk undersåte i Sverige omgivande hav dödad skäl är nu bestämd till sex kronor. Se närmare härom i kungörelse införd i detta häfte.

Bohusläns fiskeflotta. En ny stor fiskebåt har i dagarna gått av stapeln på Hällevikstrands slip och mek. verkstad i Bohuslän. Båten, som beställts av hr Jarl Johansson m. fl., Åstol, är avsedd för fiske på England samt byggd helt av ek och har utrustats med en 50 hkr:s Munktellsmotor. Motorkuttern, som fått namnet Dalia, torde vara en av de största fiskefartygen i bohuslänska fiskeflottan. Den mäter över 60 fot på däck och lastar c:a 50 registerton. Priset är 30,000 kr.

Provtur företogs på fredagen med ett nytt fiskefartyg av den moderna bohuslänska motorjakttypen, byggt och utrustat av Förnyade A.-B. O. Gulbrandsen & Son på Klippan. Fartyget bär namnet »Ronny» och är beställt av skepparen Fridolf Kilman m. fl. å Karingön. Det är ett kraftigt fartyg, konstruerat för sin uppgift att kunna rida ut alla väder på Nordsjön och i Nordatlanten, där våra bækfiskare bedriva sin näring. Skrovet, som mäter c:a 18 meter i längd mellan stävarna, 6 1/2 meter i bredd och c:a 3,25 meter i djupgående, är alltigenom av ek, tätspantat med 8" ekspant samt bordläggning om 2" å 3" tjocklek. Jakten framdrives av en 60 hkr:s Populär-motor av nyaste konstruktion med kullager. Maskinrummet är rymligt, vibrationerna i skrovet av motorn voro jämförelsevis ringa och jakten uppnådde på provturen en mycket god fart. Den gick från Klippan till Skalkorgarna på

mindre än en halvtimme. Inredningen för besättningen utgöres av en stor skans i förskeppet med 8 kojor samt bänkar etc., väl upplyst genom fasta takventiler. I förbindelse med skansen är en särskild kabyss m. m. Allt är bastant och solitt och vittnar om ett gott gediget arbete.

Förutom detta fartyg har firman i dagarna levererat Populärmotorer till fartyg byggda å andra platser samt har vunnit ökad avsättning för Gulbrandsens regulatorer även i utlandet. (»Fiskerierna» n:r 15 1925.)

FÖRFATTNINGAR RÖRANDE FISKE.

K. Kungörelse angående belöningen för dödade av skälhundar;

av den 15 maj 1925.

(Se Sv. Författningssamling n:r 293, 1925.)

Kungl. Maj:t har förordnat:

att för varje i de Sverige omgivande haven av svensk undersåte dödad skälhund betalas en belöning av sex kronor;

att belöningarna mot vederbörligt kvitto, jämväl innehållande en på heder och samvete avgiven försäkran, att de djur, för vilka belöning erhållits, dödat av svensk undersåte i Sverige omgivande hav, utbetalas i stad genom magistraten och eljest genom vederbörande länsstyrelse eller landsfiskal;

att för dylik belönings utbekommande därjämte fordras, att det dödade djurets svansskinn och underkäk avlämnas till den, som utbetalar belöningen; dock att, där intendenten vid naturhistoriska riksmuseets vertebratavdelning eller föreståndare för zoologiskt museum vid rikets universitet eller vid högskola utfärdat intyg därom, att till vederbörande museisamlingar i ostympat skick avlämnats skälhund, sådant intyg må i stället för sagda skälhundsdelar företes och såsom bevis i förevarande avseende gälla;

att i samband med kvittots avlämnande bör å blankett, som av lantbruksstyrelsen tillhandahålles genom vederbörande utbetalare, lämnas uppgifter om stället och tiden, då djuret dödat, fångststället, ålder (vuxen eller unge) och så vitt möjligt kön;

att person eller myndighet, som utbetalat belöning, bör till lantbruksstyrelsen efter hand och senast inom utgången av det räkenskapsår, under vilket utbetalningen skett, insända mottagarens kvitto

och de av honom lämnade uppgifter jämte ovan angivna skälhundsdelar eller intyg; samt

att utbetalare av belöning må av lantbruksstyrelsen för ändamålet erhålla förskott, vilka skola slutligen redovisas till styrelsen inom en månad efter räkenskapsårets utgång.

Kungörelsen har trätt i kraft den 1 juli 1925.

Kung. ang. upphävande av kungörelserna den 6 sept. 1907 ang. förbud tills vidare mot införsel till riket från Finland av okokta kräftor samt den 26 aug. 1908 ang. ursprungsbevis vid införsel till riket av okokta kräftor;

av den 20 juli 1925.

(Se Sv. Författningssamling n:r 350, 1925.)

Kungl. Maj:t har förordnat, att ovanstående kungörelser skola upphöra att gälla, och har detta trätt i kraft den 24 juli 1925.

Kung. ang. upphävande av kungörelsen den 9 dec. 1910 ang. förbud mot utförsel till utrikes ort av färsk sill i kärl av viss beskaffenhet;

av den 20 juli 1925.

(Se Sv. Författningssamling n:r 365, 1925.)

Kungl. Maj:t har förordnat, att kungörelsen den 9 dec. 1920 ang. förbud mot utförsel av färsk sill i kärl av viss beskaffenhet skall upphöra att gälla, och har detta trätt i kraft den 29 juli 1925.

Pratts Bensin, Pratts Fotogen, Brännolja

Begär alltid vid behov härav våra kvaliteter, som hittills stå oöverträffade. — Förteckning över återförsäljare av Pratts Bensin sändes portofritt på begäran.

Huvudkontor i:
Göteborg, Ordertel. 1100 och 1940

Avdelningskontor i:
Uddevalle, Tel. 262 o. 456; Jönköping, Tel. 613 o. 873; Karlstad, Tel. 939 o. 1026

Nederlag i: Göteborgs och Bohusläns skärgård: Björckö, Grundsund, Hannebostrand, Klädesholmen, Marstrand, Skärhamn, Smögen, Strömstad, Åstol, Onnered.
Vestkustens Petroleums Aktiebolag, Göteborg.

"Svensk Fiskeritidskrifts annonser läsas!"

Fisknät, Ryssjor, Mjårdar, Nätstingar och all övrig fiskredskap billigast från
Albert Engströms Fiskredskapsfabrik
Telefon 772 FALUN Illustr. prisk. sändes gratis o. franko

Några få serier årgångar

av Svensk Fiskeritidskrift I—XI (1892—1902)
finnas å kr. 14 hos redaktionen, adress: Södertelge

Lösa årgångar av desamma (utom år 1898) finnas å 1:25 (årg. 1892 å 1:50, årg. 1900—1902 å 1 kr.) De flesta häften (utom 1892 häft. 2, 1898 häft. 2, 1899 häft. 1 och 1900 häft. 3) finnas lösa å 50 öre.

Portokostnader tillkomma. Reservation för slutförsäljning.

Framhåll för fiskeintresserade fördelarna
av inträde uti

SVENSKA FISKAREFÖRBUNDET

Pratt's Benzin...
Lundgrens Fiskredskapsfabrik...
Svenska Fiskeriförbundet...
Några få serier...
Lundgrens Fiskredskapsfabrik...
Svenska Fiskeriförbundet...
Några få serier...
Lundgrens Fiskredskapsfabrik...
Svenska Fiskeriförbundet...

Svenska Fiskeriförbundet...

Lundgrens Fiskredskapsfabrik...

Några få serier...

Lundgrens Fiskredskapsfabrik...

Svenska Fiskeriförbundet...
Lundgrens Fiskredskapsfabrik...
Svenska Fiskeriförbundet...

FISKREDSKAP

Skötar - Nät - Tälmar

Gummistövlar

till lägsta priser

Leidesdorffs Fiskredskapsfabrik

Storkyrkobrinken 6 = Stockholm

Aldsta fiskredskapsfabrik i Sverige

Priskurant sändes gratis

Lundgrens Fiskredskapsfabrik

Etabl. 1892 - Kungl. Hovleverantör

STOCKHOLM

12 Storkyrkobrinken 12

Telefoner: 2122, Norr 1022

Nät slingor av lin och bomull, olika djuplekar.

Nättråd till boning och lagningar.

Tälmar handslagna, finare o. grövre.

Gummistövlar av Hoods berömda fabrikat.

Oljekläder och sydvästar.

Drag, ståndkrok, saxar, håvar m. m.

Priskurant gratis

Svensk Fiskeritidskrift

utkommer med sin trettondefjärde årgång 1925 till samma omfång som förut, fördelat på sex häften och till prenumerationspris av **fyra kronor 50 öre**, för utlandet **fem kronor 50 öre**. Medlemmar av Sv. Fiskareförbundet erhålla tidskriften gratis som hittills. Årsavgiften i Förbundet är år 1925 **kr. 4:—**.

Redaktionens adress är **Södertelge**.

I frågor rörande tidskriftens distribution torde man hänvända sig till **Almqvist & Wiksells Boktryckeri A.-B., Uppsala**.

Fjärde häftets innehåll:

	Sid.	Sid.
Uppsatser:		
Lagförslaget om ändringar av lagen om rätt till fiske, av <i>Thorsten Ekman</i>	97	Åldersbestämningen av fisk 122
Utkastande av muddar och dylikt avfall till skada för fisket	102	Ålyngeluppsamlingen vid Skogaby 123
Ett berömvärt exempel på privatromkläckning, av <i>Gunnar Alm</i>	108	Blankål i havet 124
Förgiftningar av fiskevatten genom industriella föroreningar	112	Vitmossa som konserveringsmedel 125
Sveriges Fiske 1923	115	Skälpremierna 126
Kompetensfordringar för lärens fiskeritjänstemän	116	Bohusläns fiskeflotta 126
Några iakttagelser rörande nejonögonlek, av <i>C. G. Ljungdahl</i>	117	
Smärre meddelanden:		
Fiskerimässan i Kristianstad	119	Författningar rörande fiske:
Prof. L. Brühls föreläsningar i Berlin	120	Kung. ang. belöningen för dödande av skälhundar, d. ¹⁹ / ₁₀ 1925 127
Något om gäddfiske	120	Kung. ang. upphävande av kung. d. ⁹ / ₁₀ 1907 ang. förbud tillsvärdare mot införsel till riket fr. Finland av okokta kräftor samt d. ²⁰ / ₁₀ 1908 ang. ursprungbevis vid införsel av okokta kräftor, d. ²⁰ / ₁₀ ; 1925 128
Kontroll över beredningen av spillånga och kabeljo	122	Kung. ang. upphävande av kung. d. ⁹ / ₁₅ 1910 ang. förbud mot utförsel av färsk sill i kärll av viss beskaffenhet, d. ²⁰ / ₁₀ ; 1925 128